

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izveniši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gid., za četrt leta 3 gid. 30 kr., za en mesec 1 gid. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gid. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gid. — Za oznanila se plačuje od četiristopne polt-vrate 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se priložijo frankirani. — Rokopisi se ne vrščajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — Opraviništvo, na katero naj se blagovneljko pošiljati naročila, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

Peterburg 21. marca. Mirovna pogodba ima naslov: mirovne preliminarije, in je bila denes priobčena. V bitstvu je taka in določuje ono, kar je iz priobčenih analiz uže znano. H koncu določuje, da se bode o kraji in času sklenitve definitivnega miru kasneje naredilo porazumljenje.

London 21. marca. „Daily News“ poroča iz San Štefana 20. t. m.: Anglijski poslanik Layard je žugal, da se bode angleška flota približala Carigradu. Zarad tega se Rusi niso v Bujukderi vbarkali.

Dunaj 20. marca. Tudi avstrijska delegacija je začela denes posvetovanje o kreditu 60 milijonov. Poročevalec Schaupt je podprl nasvet večine odborove, naj se kredit dovoli, a delegat Šturm je govoril v imenu manjšine proti. Proti dovoljenju kredita so še govorili Schöffel, Giskra in Plener; za dovoljenje: grof Coronini, Walterskirchen. Grof Coronini je priznaval politiko grofa Andrassyja kot povrnitev k staroavstrijskej (Slovanom na Balkanu prijaznej, protiturškej) politiki in tradiciji. S pogojem, da dotično prebivalstvo glasuje, želi Coronini, naj se avstrijsko ozemlje razširi, in če je treba tja do egejskega morja. Walterskirchen je za dovoljenje in pravi, da kdor gre h konferenci, more najbolje o tem soditi, da li je kredita treba ali ne.

Govor slovenskega poslanca Viljema Pfeiferja

(v državnem zboru 14. marca t. l. po stenografskem zapisniku).

Jaz mislim, da bodem povedal, kar v vseh razumečih dotičnih krogih mislijo že rečem, da naša politična uprava po organizaciji od leta 1868 nij taka kakor se bi smelo pričakovati.

Ravno spodnji organi, v katerih je dostokrat zrno politične uprave, okrajna glavarstva, niso se izkazali.

Sicer je v tej organizaciji leta 1868 načelo ostrega ločenja uprave od pravosodja izrečeno in do najspodnje instancije izvršeno in s tem čl. 14. državnih osnovnih postav obstinjen. Vendar nij ta ločitev in razdelitev dela, ki je ležeča v njej, dozda in glede politične uprave vsaj v mojej domovini gotovo nobenega sadu donesla.

Uzrok, da je s to stvarjo takó, leži po mojem mnenju v tem, da se namen te ločitve v praktičnem izvrševanju popolnem iz vida izpušča. Pri ločitvi se je nameravalo pred vsem justico (pravosodje) neodvisno narediti, to se pa v istini nij zgodilo, kajti justica je v dejanji sicer res od uprave ločena, a ne od nje odvisna, ker se političnim oblastinjam v njih javnem in materijalnem položaji prednost daje pred okrajnimi sodnijami, in si politične oblastnije še po vrhu, po tradicijah policijske države, prisvajajo neopravičeno nadzorstvo nad pravosodnimi uradniki, na kar se hočem v teku svojega govora še vrniti, a zdaj prehajam k predmetu samemu.

Namesto jednega urada, prej obstoječega

okrajnega urada, imamo zdaj dva: okrajno glavarstvo in okrajno sodnijo. Prvi urad ima mnogo uradnikov, drugi je po mačehovsko obskrbljen. Jaz hčem le omeniti, da je na priliko pri prej obstoječem okrajnem uradu Kriškem okrajni predstojnik s svojim adjunktom poleg dela pravosodnega tudi opravil dela administracije; a zdaj je bilo za okrajno glavarstvo nalašč veliko poslopje zidano, v katerem ima poslovati nič menj nego šest konceptnih uradnikov, — niti ne števiš okrajnega feldveblja, ki ima vojaške stvari obskrbovati — in ne števiš dela jednega stalnega in jednega pomočnega diurnista, ki je poleg tega tudi uradni sluga.

Vendar rezultati, ki sta jih ta dva organa dosegla, so si v protivnem razmerji z delavnimi močmi, ki so jima pridelnjene. Če se ne gledajo redke izjeme, dobile so okrajne sodnije s pridnim in pravičnim ravnanjem zares zaupanje ljudstva; ali okrajna glavarstva si niso nič simpatij pridobila, in sicer zato ne, ker njih delavnosti manjka mirno, gotovo, objektivno merilo.

Vse nezrelo in nedovoljno v naši upravi sili do reforme politične administracije, in da se potreba po tej reformi vedno bolj čuti, dokazovale so debate, ki so se vršile v tej zbornici vsled Göllerichovega nasveta v novembru 1876 v tej visokej zbornici. Jaz se ne bodem spuščal v razsojevanje organizacije politične uprave v celoti njenej, temuč jaz hčem le posebej one napake naglasiti, ki se kažejo pri nekaterih okrajnih glavarstvih mojej domovine; mej vsemi 326 okrajnimi glavarstvi namreč, ki prav dvomljivo osrečavajo avstrijske državljane s svojim vladanjem, so okrajna glavarstva na Kranj-

Listek.

Jovan Ristić.

Končana je velika slovanska vojna! Uže se lesketa zlata svoboda našim južnim bratom; strt je 500 letni turški jarem. Junaško sta se borila dolgo časa sokola črnogorski in srbski za svojo neodvisnost; omagal je sicer prvokrat Srb vsled silnega navala, a kakor preroben se je zagnal zopet nad sovraga, ko mu je prihitel na pomoč krepkeji brat. Osvobodila je torej sama sebe slovanska kri, če tudi ne z malimi žrtvami. Koliko hrabrih sinov je izdihnilo samo na srbskih tleh svoje življenje za drago domovino! Sledi naj junakom hvaležnost potomcev in večni spomin!

A poleg teh junakov imamo v Srbiji še druge, kateri so se borili z uma mečem v slavnem boji. Mej prve take može se prišteva Jovan Ristić, ki se je vedno trudil razširjati narodno čuvstvo in koristiti slovanskemu na-

rodu. Naj podamo tedaj tukaj čitateljem po „Slavj. Miru“ njegov životopis.

Jovan Ristić je bil rojen l. 1831 v Kragujevcu, kjer je ostal do 1842. l., ko je končal tečaj na prvej mestnej šoli. To leto je prišel v Belgrad, kjer je obiskoval gimnazijo in licej s takim uspehom, da so se čudili profesorji njegovej sposobnosti. Črez leto po svojem izstopu iz liceja se je uže hrabro bojeval za časa vstanka 1848. leta in je bil v številu onih, ki so se odlikovali pri Karlovcu, s kapitanom Molinarijem vred. V 1849. letu je bil Ristić, kot najbolji učenec liceja, poslan na Nemško, da se izuči v zgodovini, modroznanstvu in pravu. Ko prebije nekaj časa na berlinskem vseučilišči, poda se v Heidelberg. Življenje na tujem ne moti mladega moža v resnih opravilih. V teku treh let izda on dve knjigi, jedno v Heidelbergu (1851 l.) „Kurze Ubersicht des geistigen und sittlichen Zustandes in Serbien“, in drugo v Berlinu (1852. l.) „Die neuere Literatur der Serben“. Na

konec je Ristić napravil polno izkušnjo in prejel visoko čast doktorja modroslovja heidelberškega vseučilišča. Da bi dovršil svoje obrazovanje, se Ristić z Nemškega odpravi v Pariz in Sorbono, kjer je tudi poslušal predavanja in se naučil francoskega jezika. Tu je Ristić nabiral po poročilu „društva srbske slovesnosti“ v arhivih spominke, tičoče se srbske zgodovine. Sad tega dela je bila vrsta bliščočih zgodovinskih sestavkov, pomeščenih leta 1855 v časniku „Glasnik“.

Leta 1854 se Ristić vrne v Srbijo in začne dvojno delavnost. Služeč v raznih ministerstvih kot zapisnikar, stolonačelnik, tajnik itd., je pisal v istem času mnogo zanimivih spisov, posebno monografij, izmej katerih naj omenimo sledeče: „Kneževni obrazi: J. Jovan Popović“ (Glasnik leta 1856, VIII.); „Odprto pismo J. Popoviću od J. Ristića“; „Vukov srbski rečnik“; „Obraz srbskega jezika“ itd. Slednjč je znana sv. Andreja skupščina odprla pot Ristićevej političnej delavnosti. Iz-

skem, kar se upravnih slabostij tiče, prva.

Postava od 19. maja 1868 je prepustila določanje okrajev in mej političnih oblastnij naredbenemu potu. Opravičeni smo bili pričakovati, da bode tako prepuščenje okraje bolje razdelilo, večjo gibčnost jim naredilo in interese ljudstva bolj pospeševalo. Od vseh teh pričakovanj se nij nobeno izpolnilo. Ljudje so prisiljeni dan hodá daleč potovati in za vsako malost hoditi v kraj, kjer sedi okrajni glavar. Zares, ko bi se bilo le to storilo, da bi bil pri vsakej sodnji en sam uradnik za oskrbovanje upravnih zadev nastavljen, bili bi po mojem mnenju mnogo bolj interesi ljudstva varovani in kmet bi bil mogel na jednom samem kraju vse svoje uradne reči opraviti. Nobenega ozira se nij jemalo na kulturne razmere, preziralo se je, da dežela nema industrije, da zaradi tega mnogo del (na pr. vprašanja povódne pravice) odpada, ki v drugih deželah okrajnim glavarjem mnogo truda dajejo. Tako prihaja, da okrajni glavarji na Kranjskem večidel nemajo nobenega realnega in nobenega pravega delokroga, da se njih mehanično, brez duha opravljano uradno delovanje omeja na vojaške, davkove in šolske stvari, in tudi v teh zadevah se sodelovanje občin tako močno terjá, da imajo občine več dela nego okrajna glavarstva. Nasledek tega je, da se uradniki nekaterih okrajnih glavarstev, ker nemajo z duhom kaj delati, prav močno dolgočasijo. Ker je pa postávanje početek vseh grehov, skušajo si ti uradniki čas preganjati kakor morejo in znajo, in si narejajo — da bi vsaj videz svojega eksistenčnega opravičenja rešili — tak delokrog, kjer so razne volilne stvari, s svojimi malostnimi lokalnimi prepiri, z mnogorabljeno policijo, z vohunstvom, zasledovanjem in nadzorovanjem, postale njih opravilo.

Poleg tega oskrbujejo ti uradniki celo kopico neznatnih malih agend, katerih zapadek se v najnevažnejših poslih izgubi, a v protokolih figurira z važnimi ekshibitnimi številkami. Ako hčem v kratkih črtah delovajski krog takovih okrajnih glavarstev označiti, moram reči, da ona samo na to gledajo, da bi se videlo, kakor da morajo vse storiti, kakor da se vse upravno življenje samo po njih žilah pretaka, dočim v resnici vse delo

odrivajo na občine in so te pravi duševni nositelji bremen okrajnega glavarstva, katero v občeh pri vsakej priliki z njimi kot takovimi ravnati ne pozablja. Jaz tu navajam le-ta slučaj: Mimo tega, da je iz krške okrajne blagsajne plačan okrajni sluga, nemajo ipak dotične občine, ki ga plačajo, od njegovega uradnega delovanja nobednih koristij, ker vse izročbe, katerih je na tisoče, vročujejo občine; in ta nepravilna praksa gre celo tako daleč, da celo uradniki okrajnega glavarstva, ki so v uradnem poslopij samem, morajo občinam naznanjati, tako, da mora najprej sluga okrajnega glavarstva z dotičnim spisom iti v občinski urad in potem še le sluga tega zadnjega mora iti na okrajno glavarstvo, da izroči spis. Temu ravnanju sledita dve prikazni, kateri oskrbovanje službe množega okrajnega glavarstva na Kranjskem spremljata in ono na poseben način označujeta.

Prva teh prikaznij obstoji v stvarjanji ali bolje povišanji necega nesrečnega dualizma v upravi z iztiskanjem ostrih nasprotij mej državnimi in avtonomnimi oblastmi, mej okrajnimi glavarstvi in občinami.

Ne zato, ker imamo dualistično upravo, ne zato, ker imamo državno in avtonomno ali samoupravo, je naša uprava slaba — kakor trdijo z mnogih strani, a posebno sovražniki vsake avtonomije — kajti takova dvočlenost se dosledno nahaja v vseh upravah evropskih kulturnih narodov — nego zgolj za to ostaje naša uprava slaba, hroma, nesposobna za velike inicijative, samo zato — ponavljam — ker avtonomnej upravi, to je občinskej in deželnej upravi nij dovoljen oni delokrog niti ona neodvisnost, katera jim gresta za to, ker so one same s prebivalstvom v neposrednej dotiki, ker one same morejo interese njegove izpoznati, ker one same naposled vedó one interese primerno urediti, tedaj upravljati.

izza zelene uradne mize mislijo nekateri okrajni glavarji na spodtakljivem potu prej omenjenih mislenij biti delitelji sreče prebivalstvu, raz svojo naslonjačo, mimo katere brez sledu hiti zgodovina, menijo, da ga morejo po motovzu zastarelih idej ali s tajnimi poročili odsluženih feldvebljev upravljati.

Avtonomna uprava pak, katera zna, da je bodočnost upravnega življenja tudi v Avstriji njena, da bode dobrodejna, velika in močna, ob času, kadar bodo okrajna glavar-

stva uže davnaj gnjila v gomili pozabljenosti in bodo njih dela v obsežnih aktih s prahom v registraturah poveščana ali pak pri obrtnikih praktično uporabljena, ta tolikokrat in toliko psovana občinska uprava — h kateri ipak vsako okrajno glavarstvo hodi iskati pribežališča, ako tudi samo kako mušico nepovoljno brenčati čuje — ta uprava nehče trpeti preponentnega ravnanja tega prefektovstva ali paševstva okrajnih glavarstev.

Antagonizem se tam najgrje pokazuje, kjer se komunalna uprava opira na inteligentne elemente, baš takovim občinam nasproti puste nekatera okrajna glavarstva v najboljše luči svetiti se svojemu uradnemu veličastvu, s tem, da jim največ težav na pot stavljajo; in vendar bi dobro bilo, baš takove občine, od katerih je pričakovati oživljalnega vplivanja na sosednje občine in kjer se je nadejati razvitka občinskih zadev, podpirati; a tem okrajnim glavarstvom se ravno one občine po volji, ki se brezuvetno pokoravajo, ker jim manjka samostojnega mišljenja ter je zatorej z njimi lahko sporazumeti se; s temi zadnjimi tedaj po gáslu: „Blážení so ubogí na duhu“ mnogo boljše ravnajo; sicer oponašajo duhovenstvo po Kranjskem, da hče prebivalstvo imeti nevedno, da bi tem lažje vladalo ž njim, a jaz moram naravnost reči, da, kar se tega tiče, mnogo konsekvantnejše na to deluje marsikatero okrajno glavarstvo.

(Konec prih.)

Avstrijsk Slovan o položaji.

(Dopis „Slov. Naroda“.)

Odkar so se pričeli biti boji na Balkanu za svobodo in sveto pravico, govorilo se je mnogo, in se posebno dandenes tolmači, kako bi Avstrija najbolje zastopala „svoje interese“ v orientu.

Ko je v Hercegovini vstaja nastala in se razširila po celem Bosni, videli smo, kako se morali kristijanje onih deželá begati pred turško krvoločnostjo v mirno zavetje — v Avstrijo. Ubogi vstaši so se obrnili do te države za pomoč, na svoje zastave pisali ime našega cesarja, kot kralja hrvatskega. Ugibali smo tedaj, bode-li Avstrija slušala jih ter se jih usmilila, ali ne. — Ne, Avstrija se je branila zasesti Bosno in Hercegovino, in naše

bran je bil on na tej skupščini mej kandidati za tajnika, tako je uže daleč segal glas o njem, kot o političnem pisatelju. Stopivši na bolj široko in svobodno polje delavnosti, je Ristić postal bolj smel publicist, in v dveh brošurah, ki ste delali tačas mnogo šuma v vsem izobraženem srbskem svetu, je Ristić razložil jasni in trdni politični program. V njem stoje na prvem mestu: konstitucija, ministerska odgovornost, svoboda tiska in drugo. Tema dvema brošurama je ime: „Zakönitost“ in „Reforme v Srbiji“. Leta 1860 je šel Ristić kot tajnik pri poslanstvu v Carigrad radi treh namenov: 1. da se utrdi na srbskem prestolu dinastija Obrenovićev; 2. da se dovoli Srbiji ustanovljati svoje notranje vladne zadeve, in 3. da pride v veljavo Hatimšerif 1830. leta o naseljenji Turkov. Ko je dobro opravil to važno misijo, je bil Ristić potem poslanec pri srbskem kongresu v Karlovcu in je zastopal kneza pri patrijarbu Rajačiću. V

sledečem letu se odpravi on v Carigrad kot srbski diplomatski agent. Tu mu je pridobila neutrudna energična delavnost splošno spoštovanje, da je postal znan po Evropi. Grof Ignatiev, ki je občudoval kot očevidec trud Ristićev, mu je pisal 18. aprila 1867. leta: „Je Vous felicite cardialement avec toute la chaleur de mon sentiment slave. Je Vous adresse mes sincères compliments comme au Représentant de la Serbie et surtout comme à l'auteur de succès brillant et complet obtenu par le Prince Michel et par Votre patrie.“

Tudi v Belgradu, kjer konservativna stranka, z Gorošaninom na čelu, nij ravno posebno ljubila Ristića, mu vendar nij mogla odrekati pravične hvalečnosti za njegovo neutrudljivost ob času, ko je bil bombardovan Belgrad. Knez Mihael je izrazil ta čuvstva v lastnoročnem pismu, kjer v prav laskavih izrazih ceni veliko zaslugo Ristićevo. Leta 1867 je bil Ristić telegrafično iz Belgrada pozvan,

da naj sprejme ministerstvo zunanjih zadev. Pred odhodom iz Carigrada je ruski poslanec general Ignatiev zopet pozdravil Ristića s pismom, v katerem mej drugim stoji: „Vi veste prav dobro, kako se jaz zanimam za osodo Srbije, vam so znana moja čuvstva proti vam, in po tem lahko sodite, kako sem jaz vesel vašega novega imenovanja. Z najbolj iskrenim in gorkim sočutjem pozdravljam jaz vse, kar se tiče blizo ali posredno vas. Sprejmite moje najsrčneje pozdravljenje itd.“ Prihod v Belgrad (v novembru 1867) je bil sklenen za Ristića z mnogimi neprijetnostmi. Zavist, sovraštvo in obrekovanje konservativne stranke na mladega diplomata dospelo je do vrhunca. Dasiravno je knez Mihael prav prijazno sprejel Ristića, vselej bil soglasen z njegovimi namerami in mnenji, vendar je bil Ristić primoran dati ostavko, ter je odkritosrčno povedal, da ne more služiti s tovariši, ki se ne ujemajo z njegovimi liberalnimi na-

želje in naš up, da bi si utelesila te province, šli so po vodi.

Kakor vemo, pričeli so kmalu Črnogorci in Srbi delo osvobojenja turskih Slovanov, in če so se tudi tako hrabro bojevali, če je bilo njih navdušenje veliko in so jim Rusi dosta pomagali: nij jim bilo mogoče izvršiti težavnega dela — turška sila jih je premogla.

Slovanom je menda osoda odločila, da morajo vsi v zaje mno udeležiti se bojev za osvobojenje slovanskih služnjev iz pod turskega jarma. In res je Rusija takoj po srbsko-turškeji vojni jela zanimati se posebno za svoje brate na Balkanu. Zahtevala je od Turčije garancij za kristijane, a Turška, vesela svojih zmag, nij hotela ustreči ruskim željam, kar je prouzročilo, da je bila Rusija primorana z mečem zahtevati od nje pravice.

In kakor se je lansko spomlad mislilo, kakor so naši sovražniki pričakovali, mi pa upali in želeli, imela je i Avstrija paralelno z Rusijo postopati, in zasesti turške province. Uže se je pisalo, koliko vojske bode Avstrija mobilizirala, kedo jej bodo poveljniki itd. Pa naše upanje je bilo zastonj!

Avstrija je hotela biti „nevtralna“ in bila je res do konca vseh vojska.

Menda ga nij Slovana, ki ima le kaj iskre ljubezni do svojega rodú in svojih bratov, da bi ne bil cele rusko-turške vojne spremljal pazljivo od začetka do konca. On torej vé, da je Rusija sijajno zmagala, ker Bog, ki pravico ljubi, pripomogel je osvoboditeljem k srečnemu vspehu.

Še le sedaj se je oglašil Andrassy ter zahteva 60 milijonov kredita. Tedaj še le, ko je Rusija uže izvršila težavno delo, pokazal se je Magjar in hoče ruske vspehe menda sebi v korist porabiti. Predno je magjarski diplomat sam natančneje izrekel, čemu zahteva kredit, smo zopet vsi mislili, da to hoče, ka bi mi nazadnje vendar le zaseli Bosno in Hercegovino. Celo naši židje so to pričakovali, da, skoro uže tudi odobrvali. — Ne, magjarski minister nij bil tega mnenja kot večina nas družih.

On zahteva 60 milijonov, da bi mu bilo mogoče vplivati na kongresu, da bi imel uže nekaj denarja pripravljenega za mobilizacijo, in sicer zoper Rusijo, ko bi ta ne odnehala, kar se tiče zahtev, ki so avstrijskim (magjarskim) interesom „nevarne“. A kakovi so ti interesi?

Tedaj zoper naše brate se hoče posta-

viti zviti Magjar? Kako se to glasi: Avstrija zoper Rusijo! Zoper ono Rusijo, ki je Avstrijo tolikokratov podpirala, jej tolikokratov pomagala iz največjih nadlog, da, obvarovala jo pred njenim propadom. Kdo ne ve, kako se je godilo 1848. leta Avstriji protivnim Magjarom pri Vilagošu? Ti menda najboljše pomnijo ono dobo.

In kako se zopet to glasi: Pomagati Turčiji, kakor najbrže Andrassy meni? Onej umrlej Turčiji iz groba pomagati, ter jo zopet vzbuditi k življenju, da bi kakor doslej gospodovala na balkanskem poluotoku? Kristu jedinemu je bilo mogoče Lazarju zopet življenje dati; a čudeže v denašnjem času delati bi bil največji čudež.

Avstrija bi ne smela pozabiti, kaj je dolžna Rusom, ne smela bi pozabiti, koliko je morala trpeti cel srednji vek pred osmansko silo.

Bog me, zakaj-li je vsegamogočni Bog Slovana ustvaril? Ali mu nij namenil nobene sreče na tem svetu! Hoče li, da bi ostali mi služnji na veke, brez doma in svobode?

Nij bila sicer sreča na strani Slovanov od začetka njih bivanja do slej, a zato ne moremo iz tega sklepati, da nam je osoda odločila le bedo!

Ravno zaradi tega, ker se cela Evropa trese pred mogočnimi slovanskimi rodovi, ker se posebno naši Magjari in židje bojé, da bi Slovani uživali svobodo, da bi se dvignoli, olikali, ravno zaradi tega jim hoté zabraniti osvobojenje! Kde si kristijanska ljubezen?!

Pa nam pišo in dokazujejo, ka se moderne vojne bijejo le za narodnost in obstanek! Ka-li mislite, vi Magjari in židje, da smo mi Slovani slepi, ka res ne umejemo, „kam pes tace meli“, kadar nam vi o tem ali onem govorite? Dobro vas razumejemo, dobro vemo zakaj vam gré, in ravno zato se mi utrjujemo v svojih sklepih, tembolje ker nas vi spodbujate na delo za slovansko reč.

Resnične so Bismarkove besede, v katerih pravi, da bi on nasvetoval svojemu cesarju vojno le tedaj, kadar bi bili za-njo vsi državljanje, in kadar bi bili vsi jednako za-njo navdušeni.

Pri nas pa, kakor je „Slovenski Narod“ uže često dokazal, je večina naroda zoper vojno. Mej Slovani je le peščica Poljakov (a še ti ne vsi, glej dr. Smolkov govor pri zadnjem volitvi njegovej v Lvovu), ki tavajo še v temi in agitujejo zoper Ruse. A tudi Poljaki

bodo kmalu izpoznali, da je le Slovan njih pravi prijatelj, da se imajo le od njega kaj nadejati.

Večina nas je torej, ki ne želimo, da bi se Avstrija spravila v smrtno nevarnost.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 21. marca.

V *državnem zboru* je 19. t. m. očital dr. Harant v svojem govoru vladi, da slabo odgojuje sodniške uradnike, ki nijso neodvisni. Kusy je grajal zatiranje slovanskega jezika v uradih šlezjskih. Dolžji govor je govoril proti ministerstvu za uk in bogočastje Tirolec Greuter, ki je zlasti novo šolo šibal, katera je draga, a nema dobrih vspehov. Morda iz tega govora po stenografičnem zapisku kaj več posnamemo.

V *ogerskem* zboru je levičnjak Helfy interpeliral vlado, zakaj je ukazala pravico javnega zborovanja omejiti, kar je nepostavno, protiustavno, in je bilo od cele dežele z nevoljo sprejeto.

Vnanje države.

Iz *Carigrada* se piše, da se Turki boje zlasti nove bolgarske države, ki sega do egejskega morja. Od tod se bodo mogli, dejal je baje Ignatiev, z Evropa naravnost v dotiko spraviti, brez ruskega posredstva. Kdo bo še torej trdil, da so Rusi hoteli iz Bolgarije svojo provincijo narediti? — Turki pa se boje, da bode razdalja Bolgarije za Turčijo osodna. Robec zemlje, ki Turčiji ob morji ostane, je nerodoviten, ubog. Carigrad se bode v bolgarskem objrtji s časom zadušil. — V Bolgariji bode malo Muselmanov ostalo, izselili se bodo, ker ne mogo videti „giaura“ svobodnega — Turki pa svojo armado reorganizirajo in upajo celo še, da se bode na kongresu kaj zboljšalo za nje.

Rumunska armada je do dveh polkov, ki imata še Vidin in Belgradček zaseden, vsa uže na rumunska tla povrnila se. O odstopu Besarabije še nij ničesa določenega.

V *angleškeji* zbornici je Northcote rekel 19. t. m., da nema še ruskih mirovnihi uvetov v rokah. — Angleški časopisi, in sicer tudi oni, ki so bili prej nekoliko Rusom prijazni, obrnili so se zdaj in pišejo proti Rusiji. Nekateri silno štujajo na vojsko in si obetajo avstrijsko zvezo. Kaj nam Avstrijem sebične angleške kramarije mari?

Iz *Berlina* telegrafirajo: Nasproti menj ugodnim dunajskim poročilom se tukaj v odločilnih krogih za trdno misli, da se snide kongres, najkasneje gotovo prvi teden v aprilu. Tekst mirovnihi pogojev se pričakuje do petka. — Kar se tiče grofa Stolberga, pravijo, da nij sprejel vice-kancelarstva.

čeli. Občinstvo je cenilo to borbo in Ristić je prejel zahvalno adresu od Omladine. Knez se vendar nij hotel ločiti od moža, čegar sposobnosti in ljubezen do očetnjave je bila uže znana vsej Evropi, sprejel je on ostavko Ristića kot ministra, a obdržal ga je pri sebi v službi radi diplomatskih del; bil je tudi predstavitelj kneza Mihaela ob času, ko je bila krščena hči knezu Nikolaju Črnogorskemu.

Poslednja vspešna misija Ristića za časa Mihaela je bila pot k dvorom, ki so garantirali neodvisnost Srbije, da bi rešil njo, ki je izgubila logično pravo na obstanek, konzulske jurisdikcije. Prvi pohod Ristićev je bil v Petrograd. Tu ga je knez Gorčakov sprejel z besedami: „Vous venez d'enfancer une porte ouverte!“ Ristićevi predlogi so se radovoljno sprejeli in zaželeni odgovor za Srbijo je bil nemudoma podpisan od vodje azijskega departementa. Iz Petrograda se je podal v Berlin, kjer je tudi Bismark prijazno sprejel

njegov predlog. A tu ga je našla vest o Topčiderskem dogodku, kjer so ubili kneza Mihaela. Ristić je pokazal v teh dneh svojo trdno voljo: nemudoma je poletel v Pariz, vzal od tod mladega kneza Milana, kot postavnega naslednika srbskega prestola in z njim vred se je 24. junija 1868. leta javil v Belgradu v sredi zbrane skupščine, v kateri so se pobijale razne misli in stranke. Ko se je prikazal Ristić s knezom Milanom se je precej poglela nevihta; Milan je bil potrjen enoglasno za kneza in Ristić za vladalca. Od tega časa se pričinja Ristićeva delavnost v notranji upravi Srbije. Ta delavnost sestavlja do sedaj predmet razpora raznih političnih strank. A to je lastno srbskeji zgodovini. Narod je ocenil Ristićeve uredbe, imenujoč njegovo stranko narodno. Vladarstvo njegovo se je končalo 22. avgusta 1872. leta, ko je postal Milan polnoleten. V odgovor na Ristićev trud, kateri je bil odgojitelj kneza Milana, je bila

proklamacija poslednjega, v kateri izraža mladi knez svoje polno priznanje svojemu strogemu in neustrašljivemu mentoru, skupščina mu je pa poklonila zahvalno adresu za njegovo štiritletno upravljenje Srbije. Blaznovac, ki je bil takrat prvi minister v Srbiji, je kmalu umrl, in knez se je obrnil (v marcu 1873. leta) k Ristiću s prošnjo, da naj sestavi novo ministerstvo. Vendar istega leta 2. septembra, ko se je vrnil Milan iz Dunaja in Pariza, kjer se nij vedel po Ristićevem mnenji, je dal on odpust. 27. februarja 1874. l. mu je bila odločena pokojnina.

Vstanek v Bosni in Hercegovini, ki je izbudil bratska čuvstva srbska, je pripravil kneza Milana, da se je zopet obrnil do Ristića, in od teh dob gleda njegovo delovanje vsa Evropa, ter uže samo črtenje Slovanofobov kaže, kako koristno je ono za slovansko stvar.

Dopisi.

Iz Studenca pri Raki 19. marca. [Izviren dopis.] Po 12 letnem prizadevanju se nam je vendar posrečilo, da uže letošnje leto odpremo novo šolo. Stroški za zidanje šole presežejo 8000 gld., kar je velika svota, če se pomisli, da je naša občina vsled večletnih slabih letin silno obubožala, — v dobrih razmerah pa itak še nikoli nij bila, ker je pri nas slaba zemlja in malo rodovitna.

Več ko 10 let smo nabirali za šolo doneske, s koncem leta 1876 smo imeli na razpolaganje okolo 3000 gld.

Gotovo še letos ne bi bilo dodelano šolsko poslopje, ko bi se ne bil našel šolski prijatelj in podvzetnik, pripravljen proti plačanju letnih obrokov nam uže letos izročiti dodelano šolsko poslopje — za ta blagi čin gre hvala g. Lenčku iz Blánice.

Prav veselo nas je iznenadilo, da se je tudi našel prijatelj, kateri nam je preskrbel prvo podporo, da omislimo šolske in učne pripomočke. Naš državni poslanec namreč, g. Viljem Peifer, je napravil nam prošnjo na Nj. Veličanstvo presvetlega cesarja, kateri je naklonil 80 gl. podpore v ta namen.

Upamo, da se bo našlo še mnogo prijateljev, kateri nam težko breme nekoliko olajšajo.

Domače stvari.

— (Pogorelcem v Starejvasi) pri št. Jarneji je tudi kranjski deželni odbor sklenil dati 1400 gld. podpore iz deželnega zaklada.

— (Nagla smrt.) V ponedeljek je odšel iz Ljubljane v Komorn prestavljeni tu znani oberstlejtant v. Horsecky, a v Gradci, kjer se je mej potom hotel en dan pomuditi, zadel ga je mrtud in umrl je v sredo jutro.

— (V Mariboru) narede dijaki gimnazije in učiteljskega pripravnišča na korist svojega podpornega fonda 23. marca v mariborske kazini muzikalno-deklamatorsko „akademijo“ z nemško-slovenskim programom, namreč: 1. Die Ehre Gottes, gemischter Chor von L. v. Beethoven. 2. Klavierpièce, „Sartarello“ Stephen Heller. 3. a) Wanders Nachtgebet, Männerchor, C. M. v. Weber. b) Normanns Sang, Männerchor, Fr. Kücken. 4. Declamation. 5. a) Domovina, možki zbor, A. Nedved. b) Abendglocken, Soloquartet, Fr. Abt. 6. a) Choral, gemischter Chor mit Alt- oder Bariton-Solo und Begleitung des Pianoforte, Mendelsohn-B. b) Pod oknom, solokvartet, A. Hajdrih. 7. a) Duett aus Martha mit Begleitung des Pianoforte, Fr. v. Flotow. b) Bass-Solo aus der Zauberflöte (Arie des Sarastro), Mozart. 8. a) Die ewige Burg, Männerchor, R. Schumann. b) V tihej noči, solokvartet, A. Hajdrih. 9. Declamation. 10. Klavierpièce, Ouverture aus Tannhäuser, R. Wagner. 11. Kdo je mar? štev. 1. in 2., možki zbor, G. Ipavic. 12. Liedesfreiheit, Männerchor, H. Marschner. Vstop za osobo je brez omejenega velikodušja. — Slovenske stvari v programu so v manjšini, a — v mariborske kazini — je uže to nekaj, kar je.

Za gostilno s prenočiščem

v Ilirskeje Bistrici,

se išče zanesljiv gostilničar, ki bi ob jednom imel skrbeti za dobro kuhinjo. Natančnejša izvestila daje

Anton Jellouscheg.

(95—1)

Málin v najem.

Občina mesta Rudolfovo daje v najem svoj v mestu ob Krki ležeči málin na dva tečaja, z 8 kameni in strojem za čiščenje gresa. Málinu nikoli ne zmanjka vode ter je oskrbljen z vsemi pripravami za snazjenje, s stanovanjem in gospodarskim poslopjem, in se oddaje v najem za **dobó štírih let** ali tudi dalje, pričensí s 1. aprilom 1878.

Najemna dražba bode dne **26. marca 1878** pred poludnem ter se morejo dotlé in do početka dražbe tudi zapečatené ponudbe pošiljati.

Najemščina se plačuje v četrletnih obrokíh naprej, vadijum je 10%, kavcija v visokosti najemščine more se tudi položiti s poroštvom ali v državnih papirjih.

Natančnejši uveti videti so ali se mogo poizvedeti v mestnem uradu.

V Rudolfovem, dne 9. marca 1878.

(76—3)

Župan.

Trpotčev sok.

Ta neprecenjivi sok služi za zdravlilo proti bolečinam v prsih in na pljučih, proti zasliženju bronhij, kašiju, hripavici itd. Cena vélikej sklenici z návodom 80 kr., malej sklenici z návodom 60 kr.

Zaloga v Kranjskej: Viktor v. Trnkoczy, lekarničar „pri zlatem jednorogu“ v Ljubljani, na mestnem trgu št. 4. (78—2)

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetju naročiti najnovejše slovenske knjige:

1. „*Doktor Zober*“, originalen slovensk roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.
2. „*Kalifornske povesti*“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.
3. „*Tugomer*“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.
4. „*Na Žerinjah*“, izviren roman. Spisal Janko Krsnik. Cena 60 kr.
5. „*Župnik Wakefeldski*“. Spisal Oliver Goldsmith. Iz angleščine poslovenil Janez Jesenko. Cena 1 gld.

Vojska,

zaradi katere so morale izostati obilne naročbe na iztok, daje povod

tovarni za oskrbovanje nevest

A. Straussa, Dunaj, Rothenthurmstrasse 21,

da vse obdržane večje in manjše pošiljatve perila za gospode, gospe in deco, kakor i platno, robce, prte itd., daje po sledečih zares nizkih cenah, da si urno izprazni orjaško skladišče.

Prejeto blago, katero posebno dobro ne ugaja, radi izmenjamo, in na zahtevanje, ako se vrnitev plača, pošiljamo polog računa po nakaznicah tudi denar nazaj.

Namesto dveh le eden goldinar!

1 gate za gospode		prej gl. 1.50 kdaj le kr. 75	
12 angl. robcev iz batista, z barvenim robom, obrobljeni	.. gl. 2, gl. 1.—	
1 angl. trikot-jopica ali hlače, bela in barvana	.. gl. 2, gl. 1.—	
6 elegantnih batistovih robcev z barvanim robom, zarobljeni	.. gl. 2, gl. 1.—	
6 trojnih zavratnikov, najnovejši kroj	.. gl. 2, gl. 1.—	
1 izšivana srajca za dame, iz najlepšega širtinga	.. gl. 2, gl. 1.—	
1 elegantne hlače za dame ob kraju okinčane	.. gl. 2, gl. 1.—	
1 fin nočni korset iz širtinga, obrobljen, najboljši	.. gl. 2, gl. 1.—	
6 finih platnenih robcev, jamčeno pravo platno	.. gl. 2, gl. 1.—	
1 platnene gate za gospode	.. gl. 2, gl. 1.—	
1 fina barvana kretón-srajca, jamčena prava barva	.. gl. 3, gl. 1.50	
1 bela srajca za gospode z gladkimi trojnimi prsi	.. gl. 3, gl. 1.50	
1 jako okinčana srajca za dame, najboljša	.. gl. 3, gl. 1.50	
1 najfinejša izšite hlače za dame, elegantno izvedeno	.. gl. 3, gl. 1.50	
1 spodnje krilo za dame iz širtinga, najlepši kroj	.. gl. 3, gl. 1.50	
1 gate za gospode, pravo rumburško platno	.. gl. 3, gl. 1.50	
1 angl. oxford-srajca, najnovejši izgled, jamčeno prava	.. gl. 4, gl. 2.—	
1 srajca za gospode iz pravega rumburškega platna in lepo nabranimi prsi	.. gl. 4, gl. 2.—	
6 parov finih angl. manset, najnovejši kroj	.. gl. 4, gl. 2.—	
1 fino izšita srajca za dame, bogato okinčana	.. gl. 4, gl. 2.—	
1 eleg. franc. korset z bugato vezeno	.. gl. 4, gl. 2.—	
1 fino spodnje krilo za dame, bogato okinčano	.. gl. 4, gl. 2.—	
1 šifon-, oksford- ali kretónsrajca	gl. 1.—, 1.25, 1.50		
1 šifonsrajca za gospode na prsih bogato nabrana	gl. 1.50, 2.—, 2.50		
1 šifonsrajca za gospode na prsih fantastično nabrana	gl. 2.—, 2.50, 3		
1 šifonsrajca za gospode s platnenimi fantazi-prsi	gl. 2.50, 3, 3.50, 4, 4.50		
1 ducent negovic za dame, belih ali barvanih	gl. 3, 4, 4.50, 5, 6		
1 srajca za gospode, za plese in soareje, fina, z rokami vezena	gl. 2, 2.50, 3		
1 ducent negovic za gospode, belih ali barvanih	gl. 3, 4, 4.50, 5, 6		
1 srajca za gospode, rumburška, prava, gladka ali nabrana, najfinejša	gl. 2.50, 3, 3.50, 4		
1 srajca za gospode, prava rumburška, fantazijska in vezena, najfinejša	gl. 3.50, 4, 4.50, 5		
1 srajca za dame, pravo platno, gladka in fantazijska, najfinejša	gl. 1.50, 2, 2.50, 3		
1 srajca za dame, pravo platno, vezena, najfinejša	gl. 2.50, 3, 3.50, 4		
6 kosov 8 četrtnik šir. rjuh brez šive	gl. 9, 10		
6 kosov 8 četrtnik šir. rjuh brez šive, čisto platno, najfinejše	gl. 13.50, 14.50, 16.50		
1 mizno pokrivalo za 6 oseb, cvilih in damast	gl. 3, 3.50, 4, 4.50, 5.50		
1 mizno pokrivalo za 12 oseb, cvilih in damast	gl. 8.50, 10, 11, 12, 14		
1 kos 30 vatlov 4 četrtnike šir. domačega platna	gl. 5.50, 6.50, 7.50, 8		
1 kos 46 vatlov 6 četrtnik šir. kreaskega platna	gl. 16, 17, 18, 18.50		
1 kos 50 vatlov 5 četrtnik šir. irlandca ali holandca	gl. 18, 19, 20, 22, 24, 27, 30		
1 kos 54 vatlov 5 četrtnik šir. rumburškega platna	gl. 24, 27, 30, 33, 36, 40, 60		
12 kosov brisac, cvilih in damast	gl. 3, 3.50, 4, 5, 6, 7		

Rabat: 1 damastno mizno pokrivalo za 6 oseb ali 24 robcev pri nakupih za 50 gold.

Pismene naročbe proti gotovemu denarju ali povzetju se vestno in urno izvrše. — Cenilniki in računi za ženitovnjaške opravave se zastonj dopošiljajo. (378—6)

Wäsche-Brautausstattungs-Fabrik

von A. Strauss, Wien I., Rothenthurmstrasse Nr. 21.

Tužel.

30. marca:

Pri Slovani: Deusch iz Trsta. — Schmidt iz Dunaja. — Kotoviz iz Gradača. — Russ iz Trsta. — Stenoviz iz Zagorja.

Pri Mateti: Kronsburger iz Dunaja. — Schwarz iz Gradača. — Berglas iz Dunaja. — Bruck iz Mornakova. — Regul iz Dunaja.

Dunajska borza 20. marca.

Št. dni dolg v bankovih		Št. dni dolg v srebru	
Enotni drž. dolg v bankovih	62 gld. 50 kr.	Enotni drž. dolg v srebru	66 30
Zlata renta 1860 drž. posojilo	74 20		
Akcije narodne banke	111 11		
Kreditne akcije	797 50		
London	231 30		
Napol.	119 53 1/2		
C. kr. cekini	9 60		
Šrebro	105 70		

Loterijne srečke.

Na Dunaji 16. marca: 87. 15. 54. 81. 58.

V Gradci 16. marca: 87. 83. 53. 25. 36.

V Brnu 20. marca: 39. 38. 84. 75. 4.

Sobno orodje

se vsled odpotovanja cenó prodá na starem trgu št. 20. nova.

(92—1)